

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

Pars. I. De Censuris communi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

re soleat consuetudinis legitimæ præscriptæ) comprehendat verò cæteras omnes bonæ fidei vsucapiones, quæ vel sunt particularium personarum ad acquirendum sibi ius aliquod vel communitatis, quatenus ea in acquirendi iuribus, V.C. alicuius rei dominio, quasi particularis personæ vicem subit.

NB. NB. 2. Interdum accidere solet, vt duplex præscriptio simul concurrat, V.C. communitas laicorum à tempore immemorabili, non exigentibus Clericis decimas cum bona fide præscripserunt ius immunitatis, duplex hic cernitur præscriptio, vna, per quam excluditur obligatio legis vniuersalis canonice de decimis soluendis tam realibus, quam personalibus: altera, per quam excluditur ius & actio Clericorum, quæ ipsis ex eadem illa lege siue Canone aduersus laicos competit.

TRACTATUS V.

De Censuris.

PARS I.

De Censuris in Communi.

CAP. I.

Quid sit Censura Ecclesiastica?

ensura significabat Romanis sententiam Censoris mores corrigentis, aut pœnam decernentis. Hinc censuræ vox ab Ecclesiasticis scriptoribus translata est ad significandam

L 2 ficandam

ficandam spiritualem pœnam, quam Ecclesiæ prælati contumacibus infligunt.

Definitur: Pœna Spiritualis, per quam homini baptizato delinquenti, ac contumaci per Ecclesiasticam potestatem quorundam spiritualium bonorum usus auferitur, donec à contumacia recedat.

Dicitur merè spiritualis, quia circa spiritualia præmanò versatur, secundariò circa temporalia, quatenus referantur ad spiritualia.

2 Bona spiritualia quædam sunt propria; ut donum gratiæ, Fides, Spes, Caritas, aliæque virtutes, et eorumque opera bona, tum secundum vim mercedis tum etiam impetrandi & satisfaciendi, iuxta propriam operantis intentionem, quibus nemo iniuste spoliari potest, quædam verò sunt cõmunia, ut sunt Ecclesiæ publicæ suffragia & satisfactiones; item spiritualis iurisdicctio, sacrificium & sacramenta, benedictio Ecclesiastica, quorum dispensatio Ecclesiæ interdiceret potest. Nam omnis Respub. bene constituta potestatem subditos suos ob culpam privationis bonis communibus habet. Ecclesia autem est spiritualis Respub. optimè à Christo constituta Ergo.

NB. Privatio bonorum spiritualium cõmunium bonorum quoad usum est censura, quoad facultatem pertinet ad irregularitatem, depositionem, degradationem, cessationem à diuinis quæ propriè censuræ non sunt. Censura enim debet esse pœna medicinalis, ideoque infligi per modum vinculi facile solubilis, secus est in irregularitate, &c. quæ ipsam potestatem spiritualem, quatenus id fieri potest, sine spe recuperandi adimunt.

3 Censura est pœna medicinalis: quare per absolutionem

tionem tolli debet, cum primum peccator emendatus est: at depositio, degradatio & irregularitas tolli debent per dispensationem, quippe quæ simpliciter & inviolabiliter lata est.

Nunquam fertur censura propriè dicta, propter peccatum merè præteritum, sed propter illud, quod tractum successivum habet.

Depositio, & degradatio non incurruntur ante iudicis sententiam, quia sunt pœnæ gravissimæ, & quæ non statim auferuntur, tamen si delinquens emendatus sit.

Irregularitas etiam ante sententiam incurritur ob reuerentiam Sacramenti.

CAP. II.

Quotuplex sit Censura.

Tres tantum sunt Censuræ; Excommunicatio, 1
 Suspendio, Interdictum; quia in iure Canonico solum 3. numerantur.

Concessa alicui facultas absoluendi à Censura, non extenditur ad irregularitates, quæ per dispensationem tolluntur.

Irregularitas & Cessatio à diuinis nō sunt Censuræ.

Censura alia est à iure lata, & alia ab homine, (iudice:) Hæc extinguitur morte ferentis, aut depositione eius, illa non. 2

Censura ab homine aut fertur per generalem sententiam; aut per specialem in certam personam.

Censura alia est latæ sententiæ à iure, sic dicta, 3
 quia eam reus statim ipso facto incurrir, sine alia Iudicis sententia, trahitque secum executionem: Alia censura est ferendæ sententiæ per Iudicem, quæ

L 3 non

non ipso facto seu delicto; sed, sicuti alia pœnæ per Iudicis sententiam infligi debet.

Censuram latæ sententiæ iudicant verba illa; Excommunicamus, anathematizamus, suspendimus, excommunicationi subiaceat, prohibemus sub Excommunicatione ipso facto incurrenda.

Excommunicatio ferendæ sententiæ his verbis significatur; Qui hoc fecerit, excommunicetur, prohibemus pœna Excommunicationis.

Si verba ambigua, potius iudicari debet Censuram sententiæ ferendæ, quam latæ, iuxta reg. 49. in 6. *pœnis benignior faciendæ est interpretatio*, exempli gratia excommunicatus sit, anathema sit.

C A P. III.

Quis Censuram ferre possit?

1 **O**Mnis & solus Prælati Ecclesiastici censuram ferre potest in subditos, quam facultatem Clerico alteri delegare non prohibetur. Ratio Conclusionis est, quia omnis potestas Ecclesiastica foris terni ordinatur ad Christianam disciplinam servandam per leges, præcepta, sententias: hæc autem potestas infirma & inermis foret, nisi contumaces propositis pœnis ac censuris coercere & ad obedientiam compellere possit.

2 Laicis & Clericis coniugatis, dnm in Coniugiis viuunt, itemq; bigamis committi non potest facultas censuras ferendi, etiam si seruiant Ecclesiæ, tunc iurisdictionis non sunt capaces. Ratio, quia *Laici Ecclesiastica negotia tractare non debent.* c. decernimus, de iudiciis. Censuræ a. ad Ecclesiasticam & spiritualium clauium potestatem pertinent. Potest tamen potestas talis committi tum prædictis ex plenitudine potestatis Papalis.

Fœminæ quamuis sanctimoniales sit & Abbatif- 3
sæ censuras propriè ferre non possunt, iuxta 1. ad
Cor. 14. Mulieres in Ecclesia taceant. Possunt tamen
priuatim suas exhortari, & tanquam filiabus bene-
dicere, in matutinis Euangelium legere. Prob. Con-
clusio, quia iuxta Auilam, Excommunicatio & aliæ
Censuræ pertinent ad potestatem Clauium: hæc au-
tem à Christo solis Apostolis & successoribus eorum
data est.

Non videtur tamen fœmina huius potestatis om-
nino incapax ex iure diuino, sed solum Ecclesiastico.
nam licet nunquam factum, neque deceat, tamen
iuri diuino absolute non repugnat. Quod attinet ad
potestatem clauium, notandum est, duplicem esse
clauem, Ordinis, & Iurisdictionis: Illius incapax o-
mnino est mulier, secundum Christi institutionem,
huius autem capax esse potest, saltem ex commissio-
ne, & quoad exercitium; sicuti & merè laicus capax
est: cum tamen Apostolorum successor cenferi non
debeat, quamdiu extra Clerum constitutus est.

Abbatissa, licet spirituales iurisdictionem pro- 4
priè non habeat, vsus tamen cuiusdam iurisdictionis
ei committi potest; saltem indirectè propter peri-
culum cohabitationis virorum, vt si prouincialis cū
Moniali dispense in lege ieiunii, sub conditione re-
lata in arbitrium Abbatissæ, quamuis ipsi visum fue-
rit causam ieiunandi non adesse.

Accedit, quod Abbatissæ non quidem iure ordi-
nario, sed ex Apostolicæ Sedis Priuilegio cum Capi-
tuli sui consensu, conferre possint beneficia, & insti-
tuere Clericos in Ecclesiis ad suum Monasteriū per-
tinentibus dando illis possessionem actiulium; non
item iurisdictionem ad soluendum & ligandū: quia
nemo dat, quod non habet.

L 4 CAP.

In quos Censura ferri possit.

- 1 **C**ensura ligari potest homo baptizatus, viator doli capax, qui superiorem Ecclesiasticum habet. Prius prob. 1. ad Cor. 5. *Quid enim mihi de iis qui foris sunt, iudicare.* Sed quid ad hæreticos, illi non sunt foris, qui per baptismum Ecclesiæ fuerunt associati, idèd possunt per Censuras compelli. Posterius prob. Matth. 16. *Quodcunq; ligaueritis super terram, &*
- 2 *Quod si dicatur ex Gratiano; Hæreticos etiã post mortem anathematizari posse. NB. Anathematizari non accipi pro excommunicare, sed pro execrari tanquam impius & ab Ecclesia alienus.*
Indirectè potest etiam aliquis post mortem excommunicari, vt, si ita exigente eius crimine, in quo cessit, ad aliorum terrorem præcipiatur fidelibus, abstineant ab Ecclesiastica eius sepultura, suffragia. Qua ratione licet Ecclesia propriè non possit abluere eum, qui in excommunicatione, tamen si eadem signis pœnitentiæ, mortuus fuerit, tamen aliis potestatem dare potest, vt illum in loco sacro sepellat, sacrificia pro eo publicè offerant, &c.
- 3 Tertium, quod debeat esse rationis & doli capax, ideoque infans & furiosus excommunicari non potest, quia non subiacent legibus Ecclesiæ, nec coguntur in eos cõtumacia, quæ requiritur ad censurã. Quod si madans percul. Clerici, v. c. incidat in amentiam post percussio Clerico excommunicari potest, quia etiã furiosus ab Ecclesia ob cõtumaciã præcedentẽ puniri potest. Quod si amentia eorũ perpetua, debet absolui, quia cum talis censura sit pœna medicinalis, non debet infligi.

inligi, qui Medicinæ incapax est. 4. Quod subditus Ecclesiasticæ potestati, quia par in parem aut superiorem non habet imperium.

Summus Pontifex censuram incurrere non potest, neque à seipso. Nemo enim seipsum potest iudicare, neque ab alio, quia nullum habet superiorem.

Peregrini non obligantur censuris locorum, generali sententia aut statuto decretis; Ratio, quia non sunt subditi statuentis.

NB Qui factum sacrilegum committit in aliena diœcesi, sub excommunicationis pœna prohibitum sortitur forum ratione delicti, & peccat quidem contra legem, quatenus ea communis omnibus gentibus, & ratione huius peccati subditum fieri, non peccare tamen contra legem, quatenus propria est huius diœcesis, censuram in se continens, cum non sit subiectus huic legi, & legislatrici potestati.

Subditus contra proprium statutum diœcesis suæ agens extra diœcesin, vel in loco diœcesis exempto, non incurrit censuram. Ratio, quia, ut habetur l. ult. ff. de iurisdic. omnium Iudicum; *Si quis supra iurisdictionem suam ius dicat, impunè ei non paretur*: Atqui, si Legislator velit extra territorium suos subditos sua lege obligare, tunc supra iurisdictionem suam ius dicit: eò quòd statutum ex propria natura, territorium afficiat, & intra eius limites se contineat. Ergò, Vnde infertur, si quis homicidium V. C. sub censura prohibitum, inchoavit intra diœcesin, hominem persequendo aut vulnerando; consummavit verò extra diœcesin, eundem occidendo, non incurrere censuram in homicidas laram.

Subditus extra diœcesin agens ligari potest censurâ per

ra per sententiam particularem Prælati sui. Prob. 1.
Ex discrimine inter statutum; & præceptum siue sen-
tentiam, statutum enim immediatè tendit ad terri-
torium, illique cohæret, idèò neminem ligat extra.
Præceptum autem & sententia immediatè tendit ad
personam, eiusque ossibus adhæret vbiq; locorum.
2. Superior subdito discessuro aliquid præcipiens aut
prohibens sub censura, non fert sententiam extra, sed
intra territorium suum: licet autem sententia, cõmis-
so crimine, incurratur extra territoriũ, id tamè fit sine
cognitione causæ, & strepitu iudiciario, quia ex com-
municatio, & quæuis censura lata sententiæ, tacitam
ac veluti insensibilem executionem secum trahit, cõ-
pastoralis, in fine, de appellat.

8. Cur Prælati subditis suis extra territorium
dicere non possit, causa est, ne alienam iurisdictio-
nem inuadere censeatur, quare hac causa cessante
puta, si iudiciarius processus necessarius non sit, nihil
obstat, iurisdictionem aliquam exercere.

C A P. V.

Ob quam Causam censura ferri possit.

Nulla Ecclesiastica Censura ferri potest ob pe-
ccatum merè internum. (Ratio, quia Ecclesia
iudicat de occultis. c. sicut tuis, de simonia) nec ob qu-
uis externum nisi mortale. Ratio, quia pœna debet
esse commensurata culpæ, c. Felicis, de pœnis in
iudex pœnam metietur ex culpa. Sed censura, V. Censura
communicatio maior grauissima pœna est, gladii
spiritualis, ac neruus Ecclesiasticæ disciplinæ. Ergo
grauem siue mortalem culpam exigit.

Non etiam ob quoduis mortale ferri potest
communicatio maior, aut alia censura propria dicta

sed debet esse peccatum inobedientiæ, & contumacia, per quam reus Ecclesiæ monentis ac præcipientis auctoritatem spernere censeatur, non requisita quidè formali contèptu, sed sufficit inobediètia generalis & contèptus interpretatiuus, ne fateri cogamur eū duplex peccatū cōmittere, qui opus sub censura prohibiū exercet. Ratio Conclusionis sumitur ex Matt. 18. Si Ecclesiā nō audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus id est, tanquā non sit intra gremium Ecclesiæ.

Censura non incurritur ob peccatum, quod iuri tantum naturali ac diuino repugnat, sed requiritur Ecclesiæ præceptum.

Censura nunquam incurritur ob peccatum merè præteritum, nullamq; præsentem contumaciam cōtinens, licet alioquin grauissimum sit, vt blasphemia, Sodomia, &c. Et sententia communis, & sumitur ex c. citato, ex parte, vbi 2. tantum causæ adferuntur, ob quas Excommunicationis sententia in aliquem ferri possit, vel quia citatus ac monitus à peccato abfistere, siue iuri parere non vult, vel quia pro commisso peccato satisfacere iussus, recusat.

Censura infligenda non est, nisi præcedente canonica monitione, colligitur ex Apostolo ad Titum 3. Hæreticum hominem, post vnā & secundam correptionem, deuita. Ratio, qui Censura non fertur nisi in eos qui contra Ecclesiam contumaces sunt: Tales autem non sunt, nisi qui præcedenti monitione obedire recusant.

NB. Antemonitionem Reus non censetur contumax.

His addendum, Canonicam monitionem oportere esse trinam, interposito aliquorum, saltem 2. vel 3. dierum interuallo. Potest etiam vnica monitio fieri

fieri pro trina; praefixo eo temporis spatio, quod pro trina sufficiat. Quamvis si criminis aut mali impendentis periculum, factue necessitas interdum aliquid suadeat, delationemque non pariat, tunc iudex statim rem aggredi, & excommunicationem profere possit. Debet autem huiusmodi monitio ad reum personaliter fieri, nisi is malitiose latitet: tunc enim satis est, citationem ad domum vel valvas Ecclesiae fieri, si autem per contumaciam non apparet, etiam absens excommunicari potest.

5 Si ipso iure decreta sit censura sententiae latae, alii monitio non requiritur, sed reus antequam declaratur à Iudice citari & audiri debet. Prius probatur, quia ipsa lex aut Iudicis praecipuum generale, vel speciale sub tali comminatione latum, continuo admonet, & merito inobediens & contumax censeatur, qui obediens recusat. Posterius prob. quia iure naturali debetur ipsi ius defendendi se.

NB. Quod si factum aut crimen adeò notorium sit, ut manifestum sit nullam defensionem aut excusationem reo competere, citationem intermitteri potest: quia *excessus notorius examinatione non indiget.* c. 1. de elect.

6 Si à iure decreta sit censura ferendae sententiae, infligi non debet reo, etiam conuicto, nisi praecedat monitio. Ratio patet ex dictis, quia talis censura non à lege, sed ab homine fertur, ideò legis monitio non sufficit, nisi etiam hominis monitio praecedat, saltem ordinariè, & nisi aliud causae grauitas sententiae necessitas requirat.

7 Ignorantia (si crassa non sit, nec affectata) tum facti, tum facti, etiam concomitans, à censura excusatur. Ratio, quia ad incurrendam censuram requiritur

contumacia Ignorans autem contumaciam, is contumax non est. *Non enim contemnit disciplinam, qui ignoravit.* l. si ignorans, 50. ff. locati.

NB. Ignorantia, inconsideratio & obliuio non supina æquiparantur.

Nota. Clericum percutiens & nesciens Clericum, peccat quidem, sed non incurrit excommunicationem. Ratio, quia ignorantia tollit voluntarium, circa obiectum illud, quod ignoratur. Item Rusticus percutiens Clericum & nesciens, licet optet esse clericum, tamen non incurrit excommunicationem. Ratio, quia censura nunquam fertur propter internam prætam operantis dispositionem habitualem vel actuaalem, sed propter externam Ecclesiastici mandati contumacem transgressionem.

Qui scit opus prohibitum esse, nescit tamen annexam censuram, eam non incurrit. Ratio, quia oportet censuram esse pœnam medicinalem, at non esset medicina, sed tantum obesset, si etiam ignorata incurreretur: secus est in irregularitate, eo quod irregularitas non contrahatur propter contumaciam, sed propter turpitudinem seu maculam culpæ, qua criminosis secundum Ecclesiæ canonem, in habilis redditur ad altaris ministerium.

Qui ex graui metu Ecclesiæ legem transgreditur, censuram euitat, licet quandoque à culpa mortali non excusetur, ut si quis ob mortis metum cum sanguinea mat. imonium contrahat, & consummet, tum, quia ad censuram requiritur contumacia: qui autem ex graui metu peccat, alioquin non peccaturus, non censetur contumax. Ergo &c. Tum quia in ordine ad forum externum, & leges positiuas Ecclesiæ, grauis metus censetur iustus probabilis, tamen si
inter-

interdum à peccato non excuset, spectato iure naturali. Ratio Concluf. Quia Ecclesiasticæ leges ordinariæ non obligant cum tanta securitate.

NB. Si sacerdos excommunicatus ac publicè denunciatus, graui metu adactus, audiat confessiones, non sine irreuerentia Sacramenti; quod tali casu inualide administratur incurrit censuram, quia Quotiescunque actio per censuram prohibita, ratione talis prohibitionis, intrinsecè mala redditur, tunc eam ob grauem motum exercens, contra Ecclesiasticam legem delinquit, & pœnam incurrit.

Aliud Exemplum, vt qui ex metu graui communitur cum excommunicato, in contemptum Ecclesiasticæ potestatis, nam his casibus Ecclesiastica lex obligat, vt non obstante quouis incommodo perueniatur, bonum publicum fidei ac Religionis, aut Sacramenti reuerentia & honor defendatur.

C A P. VI.

Quibus Casibus Censura iniusta, & quibus etiam inualida sit.

1 CENSURA interdum iniuste fertur; tamen valida, si forma iudicij, (canonica admonitio sententia prolata in scripto coram testibus in causa) in censura ferenda à iudice non feruetur.

2 Censura lata post appellationem legitimam, cum alio defectu substantiali, sine iusta causa publica nota, vel à non habente iurisdictionem irritam quare nec timenda, per se loquendo.

3 Si causa ferendi censuram reipsa non subsistat, quamuis in foro externo secundum allegationem appareat, non obligat in Conscientia deber tamen obseruari talis censura, quatenus necesse est ad publicam

blicam disciplinam, & Iudicis auctoritatem tuendam. Probatum prius, quia Ecclesia nec vult, nec potest excedere limites datæ sibi potestatis: atqui potestas censuræ Ecclesiæ per se tantum data est contra contumaces, non contra innocentes. Ergo non potest, nec vult ligare hos, nisi quatenus id per accidens est necessarium ad publicam disciplinam, & auctoritatem Iudicis tuendam; Consequenter si hæc ratio cesseret, quia res occultè agitur, vel coram ijs, qui hominis innocentiam perspectam habeat, non est is censura ligatus, cum nec coram Deo ligatus sit: quia *aternali tribunal Iudicis illum reum non habet, quem iniuste iudex condemnat.* c. 1. de sent. & re iudic. in 6. Posterius probatur ex S. Gregorio, hom. 26. in Euang. *Sententia Pastoris seu iusta, seu iniusta fit, gregi timenda est.* Ratio, quia Iudex ex officio suo pertinente ad publicam utilitatem ac disciplinam, cui merito commoda privata posthaberi debent, obligatus est, ut in iudicio secundum publica allegata & probata sententiam ferat, Reo præcipiat, tam etsi privata notitia eundem innocentem cognoscat; sed innocentiam eius, publicè ac legitime ostendere non possit: Consequenter in tali casu Reus condénatus, iustæ iudicis sententiæ parere obligatus est, quatenus præcisè necessarium est ad publicam disciplinam, & Iudicis auctoritatē tuendam.

NB Qui talem censuram violat, Clericus innocens excom: actum sui ordinis exercens, non contrahit irregularitatem. Ratio, quia talis non merè & simpliciter, sed tantum apparenter, & in ordine ad forum externum censura ligatus est: Cum autem Canones irregularitatem decernunt violatori Censuræ, intelligi debent de vera & simpliciter dicta censura, quia odia & pœnæ restringenda sunt.

NB. Ta-

NB. Tamen Sacerdos innocens & externè excomm. conuictus de sacrificio occultè celebrato tanquam irregularis à Iudice condemnari potest, quia in foro externo censetur excommunicatus. Quod si monitus desistere nolit, tunc propter contumaciam poterit verè excommunicari. Quod si talis innocenti, secundum alleg. & prob. excommunicato, beneficium conferatur, collatio quidem in se valida & prouisus in conscientia tutus, tamen irritans à Iudice potest. Ratio, quia talis excommunicatio materialiter iniusta, non reddit hominè verè & simpliciter inhabilem; sed solum in ordine ad forum externum & publicam existimationem, quatenus ita necessè est, ratione communis boni, ac disciplinæ.

Ad substantiam Censuræ requiritur antecedens monitio, non tamen tria, nisi in casibus iure expressis.

C A P. VII.

De Absolutione & Censura.

Censura propriè dicta alio modo non tollitur quam legitima absolutione, vt nimirum eadem publica potestate, qua contracta est, etiam dissolvitur. Non enim tollitur per mortem ferentis, & pœna per legitimam Iudicis sententiam infligitur, transit in rem iudicatam, adeoque non finitur morte aut depositione Iudicis imponentis: multo magis quæ à iure imposita pœna est, ab eius auctore pendet, sicut neque ipsum ius, neque statutum: neque per mortem excommunicati, excommunicatio omnino extincta censetur; cum etiam mortui Ecclesiæ suffragijs & sepultura sacra carere debent.

NB. Co

NB. Censura contracta non cessat per se ipsam deposita contumacia, sed per iudicem per absolutionem tolli debet, nisi tali conditione censura lata (quod fieri potest) ut quamprimum à contumacia recesserit, vel satisfecerit, ipso facto absolutus existat. Nam sicuti valor cuiuscunque liberæ concessionis immediate pendet à voluntate concedentis; ita & valor absolutionis à voluntate absolventis: consequenter, si is velit, hoc vel illo eueniente concessionem absolutionem uè ratam esse, statim ita erit. Alia ratio est de Sacramentis, quæ (excepto matrimonio) inualidè conferuntur sub conditione pendente in futurum; V. C. absolue te si restitueris; propterea quod ministratio Sacramentorum non dependeat ex libera voluntate, & intentione ministri, nisi ea acta concurrat cum exhibitione materiæ & formæ secundum Christi institutionem.

NB. Reg. 50. in 6. *Actus legitimi conditionem non recipiunt neque diem.* Vera est, sed de ijs actibus tantum, quibus ex propria natura vel institutione repugnat, diei aut conditionis adiectio; licet autem repugnet, censuram propriè dictam ferri ad certum diem vel tempus, V. C. excommunicatus esto ad triennium; propterea quod censura non sit pœna mere afflictiva, sed contumaciæ correctiva; non tamen repugnat censuram ferri sub hac conditione, ut duret, donec in contumacia perseveratur: quamuis non sit inoris, tali modò censuram decernere, ut præstita satisfactione expiret censura; sed potius ut à Iudice per legitimam absolutionem auferatur.

A censura lata per sententiam particularem is tantum absoluit, qui eam tulit, vel eius superior, successor, aut delegatus; quia eiusdem & soluere & ligare;

M

&

& par est ius soluendi & ligandi, intellige, dummodo iurisdictio in illo daret.

NB. Delegatus habet potestatem intra annum, etiam si tempus delegationis finitum sit, si positâ contumaciâ reg. sententiæ parere velit, et absoluendi: post annum verò ad delegantem remanere debet.

NB. Prælatus provincialis potest absolueret omnes, quos prior aut Guardianus excommunicat. Archiepiscopus verò non potest absolueret subditos Episcopi, nisi ad ipsum sit appellatum. Episcopus quoque Excommunicatos Regulares à proprio Prælato ex causa pertinente ad regularem disciplinam, soluere non potest, quia *correctio Monachi primo loco Abbatem spectat*, nisi regulares non exempti ab ipsius sententiâ prælati ad Episcopum appellent.

Cæterum, præter hos, qui numerati sunt, nemini solvere potest. Ratio, quia Iudicialis causa, per citationem, quæ necessariò sententiâ Censuræ recedere debet, coram proprio Iudice cœpta est. Ergo si alius Iudex quicumque (præter superiorem, successorem vel delegatum) se intromittat, & Remanere soluere tentet, manifestò eius Iurisditionem violat & inturbat.

NB. Quod si autem ligatus excommunicatus longissimè distet ab authore, paratus satisfacere, test interim absolui ab inferiore, præstita cautione, quamprimum poterit, còspectui eius, ad quem Ordinatio absolutio spectat, se præsentare velit.

3 Quicumque iure ordinario, vel privilegio potest soluere à censura iuris, is etiam potest absolueret censura per sententiâ generalem Ratio, quia ce

si iura generaliter lata non continent propriè sententiam iudicis, quam rescindere alius non possit, sine violatione Iurisdictionis, sed potius continent præceptum, sub tali pœna siue censura impositum, ideoque æquiparatur in hac parte censuræ iuris.

Præventus à Iudice (exemplum habes in causa Parochi Kulcensis) forum ipsius in eadem causa declinare non potest. V. C. Subditus Episcopi, seu ratione domicilij, seu ratione solius delicti, excommunicatus ab Episcopo suo mutans domicilium non potest ab altero Episcopo absolui, eò quod prior Episcopus, qui excommunicauit propter causam in Consistorio suo cœptam & nondum absolutam, ius in excommunicatum adhuc retinet. At verò, si quis in propria diœcesi iuris excommunicationem, aut sententiæ generalis contraxit, ac postea in alium episcopatum commigret, potest tunc ab Episcopo loci absolui.

Potestas absoluendi à Censuris, interdum delegatur personæ particulari, & quandoque etiam respectu certæ causæ, interdum verò vniuersim Episcopis, Ordini Regularium, &c.

Si potestas absoluendi à censuris absolutè concedatur, intelligitur etiam in Ordine ad forum externum, nisi ex adiunctis aliud colligi debeat.

NB. Cum in Bullis Iubilæi, aut Cruciatæ datur potestas Confessarijs absoluendi ab omnibus peccatis, & censuris, intelligi debet in ordine ad forum conscientie tantum: sic absolutus à peccatis enormibus, V. C. Magia, nihilominus tamen puniri potest à Magistratu: quia forum Conscientie, & forum externum Iudicij valde distincta sunt: siquidem in illo præcipue spectatur animæ salus & diuinæ offensæ compensatio: in hoc verò

ad publicam etiam vindictam, & Reipublicæ satisfactionem attendi debet.

- 7 Absolutio data in foro Conscientiæ tantum, (C. ab excommunicatione notoria) non prodest in foro externo, nisi Iudex eam ultro acceptare velit, & accusationem fiscalis repellere quod potest.

Quod si Excommunicationis V. C. Censura coacta fuit, tunc non prohibetur, qui ab ea in foro conscientiæ absolutus est, etiam publicè celebrare.

Quod si excommunicatio notoria fuit, & ad forum iudiciale deducta fuit, tunc si quis celebravit & absolutus fuit in foro conscientiæ, absolutio celebratio cedit aliquomodo in præiudicium fore externi: ut proinde Iudex ialem absolutionem remittere non cogatur, sed celebrantem tanquam irregularem punire possit. Hinc privilegiatus sine consensu Ordinarij absolvi non debet à clericis notorijs, si eæ ad forum iudiciale deductæ, & probabiliter deducendas putat. Ratio, quia absolutio danda non est, priusquam pars læsæ & Ecclesiæ læsæ, satisfactum sit. Propterea quod Reus, postquam absolutionem consecutus non ita efficaciter ad profectandam emendationem urgeri possit.

- 8 Absolutio à censura interdum confertur ad cautelam, si dubitetur V. C. Absoluto, si incurrit interdum ad reincidentiam cum certa conditione, quam nisi absolutus intra præfixum tempus, quod primum potest, Ordinatio resistat, & partilacis satisfaciat. Quod si reincidatur, requiritur nova contumacia, & nova sententia.